

Spis treści

Wprowadzenie	7
1. Specjalne potrzeby edukacyjne w regulacjach prawnych	13
1.1. Pojęcie specjalnych potrzeb edukacyjnych i ich rozwój w regulacjach prawnych (Renata Gardian-Miałkowska)	13
1.2. Indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny (Ewa Weremczuk)	24
2. Specjalne potrzeby edukacyjne ucznia z Zespołem Aspergera (ZA) (Ewa Weremczuk)	29
2.1. Pojęcie i rozpoznanie ZA	30
2.1.1. Kryteria diagnostyczne	34
2.2. Funkcjonowanie ucznia z ZA w szkole	40
2.3. Praca z uczniem z ZA	45
2.4. System wsparcia i wybrane formy pracy z dzieckiem	47
2.4.1. Terapia behawioralna oparta na teorii uczenia się	48
2.4.2. Program TEACCH	49
2.4.3. Trening umiejętności społecznych (TUS)	50
2.4.4. Indywidualna Stymulacja Słuchu Johansena (IAS)	52
2.4.5. Metoda (program) Son Rise zwana również Metodą opcji	53
2.4.6. Metoda Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherbone	54
2.4.7. Rehabilitacja z wykorzystaniem zwierząt	55
2.5. Środowisko rodzinne ucznia z ZA	56
2.6. Inne trudności z perspektywy pedagoga szkolnego	57
2.7. Dostosowanie wymagań edukacyjnych do potrzeb i możliwości uczniów z ZA	59
3. Specjalne potrzeby edukacyjne ucznia z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej (ADHD) (Renata Gardian-Miałkowska)	64
3.1. Pojęcie i rozpoznanie ADHD	64
3.2. Zaburzenia wtórne ADHD: zaburzenia zachowania i zaburzenia opozycyjno-buntownicze	72
3.3. Środowisko rodzinne ucznia z ADHD	76
3.4. Praca z uczniem z ADHD	81
3.5. System wsparcia społecznego i leczenie ucznia z ADHD	89

3.6. Inne trudności z perspektywy pedagoga szkolnego	93
3.7. Dostosowanie wymagań edukacyjnych do potrzeb i możliwości uczniów z ADHD	96
4. Specjalne potrzeby edukacyjne ucznia ze Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD) i Płodowym Zespołem Alkoholowym (FAS) (Renata Gardian-Miałkowska)	102
4.1. Etymologia i przyczyny FASD	102
4.2. Wczesne rozpoznanie FASD a kryteria diagnostyczne	106
4.2.1. Płodowy Zespół Alkoholowy (FAS)	109
4.2.2. Zaburzenia pierwotne i wtórne	114
4.3. System wsparcia ucznia z FASD	116
4.4. Dostosowanie wymagań edukacyjnych do potrzeb i możliwości uczniów z FASD	121
4.5. Profilaktyka FASD	128
5. Specjalne potrzeby edukacyjne ucznia niedostosowanego społecznie i zagrożonego niedostosowaniem społecznym (Małgorzata Przybysz-Zaremba)	131
5.1. Niedostosowanie społeczne (zagrożenie niedostosowaniem społecznym) – wyjaśnienia definicyjne, deskrypcja, symptomy	131
5.2. Zaburzenia wtórne a niedostosowanie społeczne uczniów	136
5.3. Stadia niedostosowania społecznego/wykolejenia społecznego	138
5.4. Przyczyny niedostosowania społecznego (i zagrożenia niedostosowaniem społecznym) uczniów	140
5.5. Środowisko rodzinne jako główne źródło niedostosowania społecznego (i zagrożenia niedostosowaniem społecznym) dzieci i młodzieży – analiza kluczowych czynników	142
5.6. Uczeń niedostosowany społecznie (i zagrożony niedostosowaniem społecznym) w szkole – edukacja, pomoc, wsparcie	146
5.7. Zasady pracy z uczniem niedostosowanym społecznie (i zagrożonym niedostosowaniem społecznym)	150
5.8. Propozycje metod wykorzystywanych w pomocy i wsparciu terapeutycznym uczniów niedostosowanych społecznie (i zagrożonych niedostosowaniem społecznym)	153
5.9. Dostosowanie wymagań edukacyjnych do potrzeb i możliwości uczniów niedostosowanych społecznie (i zagrożonych niedostosowaniem społecznym)	157

5.10. Pozostałe wskazówki praktyczne w zakresie planowania i organizacji pracy z uczniem niedostosowanym społecznie (i zagrożonym niedostosowaniem społecznym) – zamiast zakończenia	160
6. Specjalne potrzeby edukacyjne ucznia z doświadczeniem traumy	163
6.1. Wprowadzenie (Ewa Weremczuk)	163
6.2. Specyfika traumy – próba zdefiniowania zagadnienia (Ewa Weremczuk)	164
6.3. Rozpoznanie traumy zgodnie z kryteriami diagnostycznymi (Ewa Weremczuk, Renata Gardian-Miałkowska)	166
6.4. Rodzaje traumy (Ewa Weremczuk)	172
6.5. Style przywiązania (Renata Gardian-Miałkowska)	176
6.6. System wsparcia dziecka z doświadczeniem traumy w środowisku szkolnym a style przywiązania (Renata Gardian-Miałkowska, Ewa Weremczuk)	181
6.7. Konsekwencje przebytej traumy w zależności od etapu rozwoju dziecka (Renata Gardian-Miałkowska)	185
6.8. Leczenie traumy – terapia ciała i duszy (Renata Gardian-Miałkowska)	195
6.8.1. Leczenie duszy – terapie psychoterapeutyczne	196
6.8.2. Leczenie ciała – terapie wspomagające oddziaływania psychoterapeutyczne	198
6.9. Dostosowanie wymagań edukacyjnych do potrzeb i możliwości uczniów z doświadczeniem traumy (Renata Gardian-Miałkowska)	200
Aneks	207
Bibliografia	210
Spis tabel	226
Spis rysunków	226
Noty o autorkach	227